

Inhoud trainingsnummer 12

Wat denk je van ... => pagina 2

Wat te doen in verloren stellingen ? => pagina 3

Openingsfase => pagina 4

Verdedigen => pagina 7

Positionele keuzes => pagina 9

Zet eens een valletje op => pagina 11

Ten voordele van mijn Afrikaanse schaakvriend organiseer ik enkele sessies **Koffieschaak** via Internet.

Ik daag iedereen uit voor een schaakmatch over 6 partijtjes. We spelen op afgesproken tijdstippen "live" via een schaakwebsite aan een gewoon tempo (4 hr/per partij) en ik probeer na elke partij een interessante verbeteringstip te geven.

Kostprijs ? 10 Euro/match
(of welgeteld ...1 koffie per partij)

Als dit geen mooie gelegenheid is voor jong en oud om een 2100+ Elo eens lekker in de pan te hakken.....

Interesse ? mail naar

koffieschaak@gmail.com

Koffieschaak tegen
mij ?

Jan Gooris

schaaktraining.met.jan@gmail.com

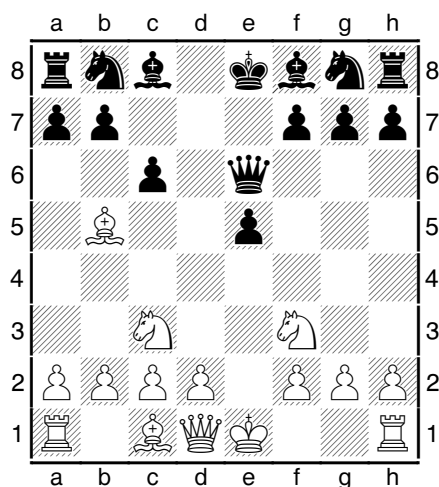
De trainingsnummers verschijnen in 2013 op:

De 1e en 15e van de maand (dus 2 per maand),

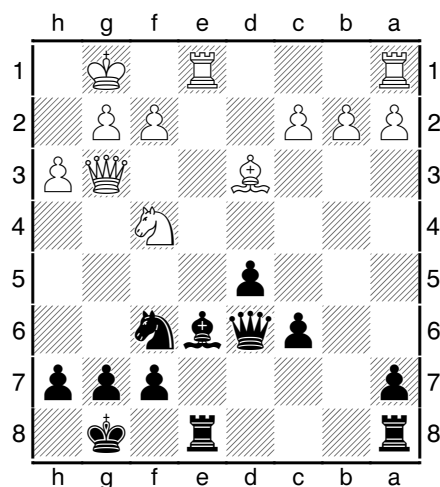
behalve één enkel nummer in juli en augustus (telkens de 1e)

Wat denk je van

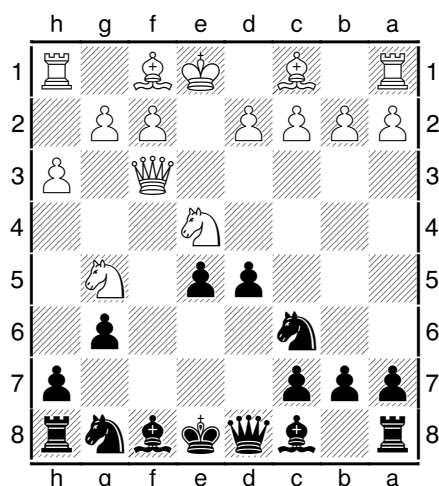
Hierbij enkele oefeningen waar je voldoende alert moet zijn.

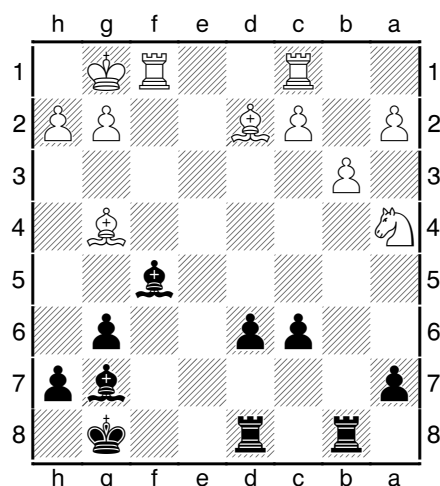
Wit aan zet ziet dat Lb5 aangevallen staat maar denkt aan de "tussenzet" 6.Pg5.
Goed of slecht ?¹

Zwart aan zet denkt aan 1...-Kh8 of 1...-Kf8.
Goed of slecht ?³

Zwart aan zet moet iets doen aan 2.Df7 mat.
Wat verkies je 1...-Ph6 of 1...-Lf5 ?²

Zwart aan zet kan probleemloos 1....-LxLg4 spelen, maar hij kan ook eerst 1....-Ld4+ en dan pas 2....LxLg4 spelen. Welk heeft je voorkeur ?⁴

- 1 Slecht omdat er na 6...De7 of 6...Dg6 plotseling 2 witte stukken staan aangevallen en dan gaat er meestal eentje verloren. ALTIJD opletten met tussenzetten want dat kan slecht aflopen !!
- 2 Uit een partij van **Napoleon Bonaparte** - Madame de Remusat (1804). De hofdame koos voor **1...-Ph6?** waarna 2.Pf6+ Ke7 3.Pxd5+ enz. volgde. Veel beter was 1...Lf5 (of 1...De7) zodat het veld f6 onder controle blijft van Pg8.
TE ONTHOUDEN: belangrijke velden moet je onder controle houden.

- 3 Dit heb je hopelijk snel doorzien want Dd6 staat ongedekt en na zowel 1...-Kh8? als 1...-Kf8? volgt er vernietigend 2.Pg6+ en dameverlies. Altijd opletten als er stukken ongedekt staan !!
- 4 Dit komt uit een eigen partij waar ik blunderde door **1...-Ld4+?** 2.Kh1 LxLg4 te spelen. Wit wint nu een stuk met 3.Tf4 met aanval op 2 zwarte stukken (Lg4 en Ld4) die "ongedekt" staan. ALTIJD opletten met tussenzetten want dat kan slecht aflopen !!

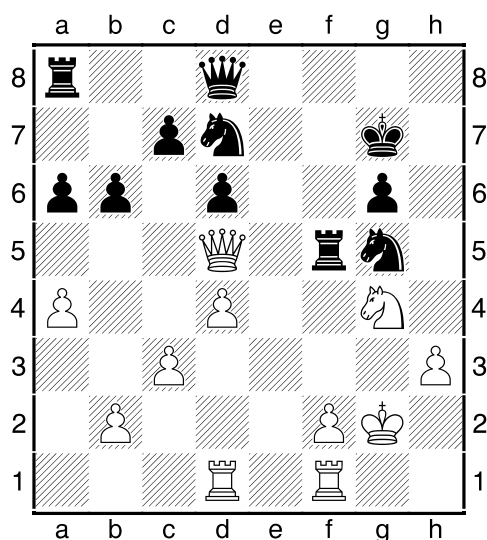
Wat te doen in verloren stellingen ?

In verloren stellingen moet je vooral zorgen dat er veel tactiek op het bord komt met veel onduidelijkheden. **Probeer voor moeilijkheden te zorgen zodat je tegenstander nog hard moet werken en correct moet spelen** op het smalle pad van de tactiek.

Zorg dus voor een maximum aan stukken op het bord (liefst ook de dame behouden) en probeer ongelijke pionformaties op het bord te hebben zodat er ongelijke spanningen blijven.

Indien je tegenstander dan een fout maakt moet je gepast toehappen.

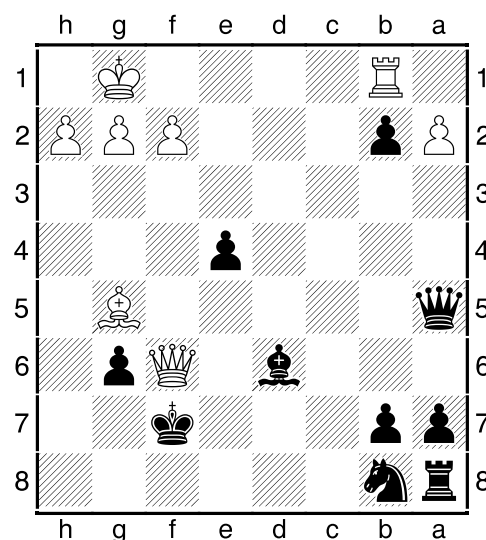
Twee kleine voorbeeldjes:

Wit aan zet.

Maak vooreerst een korte analyse.

Wat speel je ?

Zwart aan zet.

Maak vooreerst een korte analyse.

Wat kies je 1...-Kg8 of 1...-Ke8 ?

Een korte analyse van de stelling.

Wit heeft 1 pion meer, maar ...een stuk minder.
Beide koningen staan "onveilig".

Zwart heeft zijn ontwikkeling nog niet kunnen afronden. Van zodra zwart Ta8 gemobiliseerd heeft, is zwart numeriek in het voordeel en is de partij definitief verloren.

Er is nog een beetje hoop zolang wit de zwarte ontwikkeling kan afremmen

Vandaar dat wit hier **1.Dc6!** speelt met de bedoeling een maximum aan zwarte punten (Ta8 - c7 en Pd7) onder druk te zetten. De witte dame staat daar wel kwetsbaar maar ze hindert ook sterk de zwarte ontwikkeling.

Een korte analyse van de stelling.

Zwart staat voorlopig materiaal voor maar hij zal dit onmiddellijk verliezen omdat zijn koning erg onveilig staat. Verder heeft zwart een grote ontwikkelingsachterstand (Pb8 en Ta8).

Conclusie: wit heeft duidelijk de betere kansen.

Bekijken we nu beide voortzettingen even:

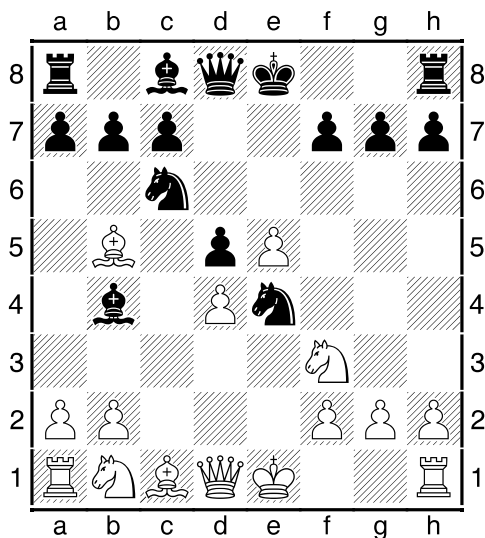
- **1....-Kg8** 2.Dxg6+ Kf8 (Kh8? 3.Lf6 mat) 3.DxLd6+ - Kf7 en het is niet direct duidelijk hoe wit zal winnen.

- **1....-Ke8** 2.De6+ Kf8 3.Lh6 mat!.

Conclusie: met 1....Ke8? is het snel en gemakkelijk mat, terwijl wit nog veel moet zoeken en rekenen om na **1...Kg8!** ergens mat te geven.

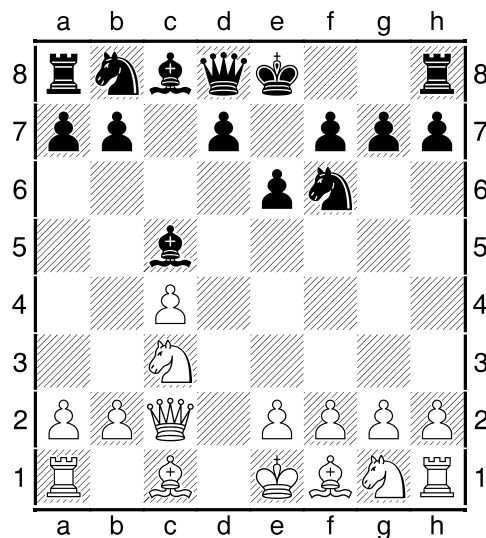
Openingsfase

Hierbij enkele stellingen uit de openingsfase waar je de gepaste zetten moet kiezen.

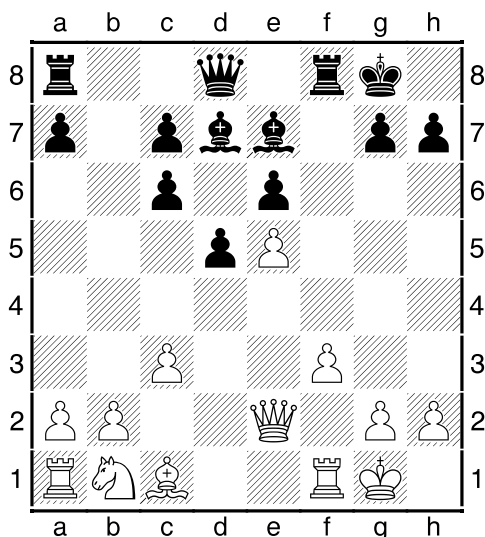
Open 1: Wit aan zet.

Maak een analyse van de stelling en kies vervolgens uit 1.Ld2 of 1.Pbd2 of 1.Kf1

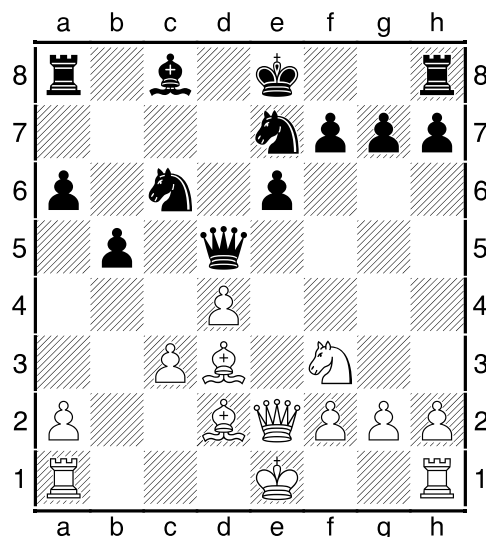
Open 3: Wit aan zet.

Kies uit : 1.Pf3 of 1.Lg5 of 1.e3

Open 2: Wit aan zet.

Maak een analyse van de stelling en kies vervolgens uit 1.b4 of 1.Le3 of 1.f4

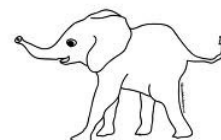
Open 4: Wit aan zet.

Maak eerst een kleine analyse van de stelling en kies vervolgens uit 1.a4 of 1.0-0 of 1.c4

Mopje:

Wat vroeg de olifant ondeugend aan de naakte man?

Kun jij daarmee iets oppakken?

Oplossingen:

Open 1

Als we naar de pionstructuur kijken, zien we dat Lc1 "niet zo belangrijk" is voor wit want wit heeft al een goede controle over zwarte velden middels de centrumpionnen e5 en d4. Zwart heeft in deze stelling 2 stukken erg actief staan. Dit zijn Pe4 en Lb4.

1.Ld2! is positioneel de juiste keuze omdat zwart nu een keuze moet maken en ofwel de "minder sterke Ld2" afruilen ofwel een tempo verliezen met de verdediging van Lb4

1.Pbd2 zet ons paard in een penning die echter snel kan opgeheven worden na 2.0-0. Het enige nadeel van de zet 1.Pbd2 is dat dit de verdere ontwikkeling van Ld2 belemmert.

1.Kf1?! dit is een minder goede keuze want nu zal wit meerdere tempi verliezen om Th1 in het spel te krijgen. De rokade gratis opgeven is misschien wel moedig, maar ... niet verstandig.

Open 2

Analyse van de stelling:

wit staat enigszins achter met zijn ontwikkeling en heeft een "minder goede loper" (Lc1) omdat hij pionnen heeft op e5 en c3 en er dus veel witte velden kwetsbaar zijn.

Zwart heeft een (voorlopig) ingesloten Ld7 die echter eens actiever opgesteld, geen tegenstand zal ondervinden op de witte velden. Zwart heeft ook 2 half-open torenlijnen ter beschikking.

Conclusie: de stelling is lichtjes in het voordeel van zwart.

1.b4?! is geen ontwikkelingszet en beoogt controle over veld c5. Zwart kan dit echter onmiddellijk counteren door 1...-a5! en wit komt in problemen. Overigens een motief dat te onthouden is, als je een pion opspeelt naar de 4e rij (hier b4) kan hij snel aangevallen worden.

1.Le3! is een ontwikkelingszet die ook veld c5 controleert. Deze zet heeft geen nadelen in vergelijking met 1.b4 en is dus duidelijk beter. Zwart zou kunnen reageren met 1...-c5 doch dan speelt wit 2.Df2 (aanval nul-verdedigd punt) en zwart komt in de problemen.

1.f4?! is positioneel zwak want het is weer een pionzet (geen ontwikkeling dus) en het maakt Lc1 nu wel "heel slecht". Wit wordt bovendien erg kwetsbaar op de witte velden (direct veld e4 en later zelfs mogelijk veld g2 omdat veel pionnen op zwart staan).

Open 3

Een algemene vuistregel i.v.m. het ontwikkelen van lopers en paarden is dat het MEESTAL beter is eerst het paard te ontwikkelen en pas dan de loper. De reden daarvoor is dat het beste veld voor het paard meestal veld f3 of c3 is, terwijl het beste veld voor de loper afhangt van de pionstructuur en wat de tegenstander speelt. Als je de loper dus te vroeg ontwikkelt kan hij mogelijk niet ideaal staan.

- Deze lange introductie om aan te geven dat **1.Pf3** niet slecht kan zijn en dus een GOEDE zet is. Op 1...Pg4 (druk op f2) kan wit immers 2.e3 of 2.Pe4 spelen.

- **1.Lg5?** is SLECHT wegens het volgend "trucje" 1....-Lxf2+ 2.KxLf2 - Pg4+ en 3...-DxLg5. zwart wint dus een pion en wit kan niet meer rokeren.

- **1.e3** is een tamme zet zonder veel ambitie. Het ontwikkelt geen stuk maar bereidt wel de ontwikkeling van Lf1 voor. Dus een aanvaardbare zet.

Open 4

Wit heeft meer invloed in het centrum, hij heeft het loperpaar en heeft minstens 1 ontwikkelingszet voorsprong.

Zwart is vooral zwak op de zwarte velden want geen Lf8 meer en bijna al zijn pionnen staan op wit.
Conclusie: wit staat toch wel beter.

Met **1.a4!?** zoekt wit de confrontatie op zonder dat Ke1 gerokeerd is, maar dit is geen groot probleem omdat wit het overwicht heeft.

Te onthouden: als je beter staat in ontwikkeling doe je er goed aan de confrontatie op te zoeken zodat je dit tijdelijk voordeel kan omzetten in een meer permanent voordeel.

Met **1.0-0** stelt wit eerst zijn koning veilig om dan nadien te beslissen waar hij zwart zal aanpakken. Eveneens een goede zet.

Met **1.c4?!** zoekt wit de confrontatie op maar na 1...bxc4 2.Lxc4 Dd7 (Dd8) heeft wit plots een zwak centrum dat hem zorgen kan baren.

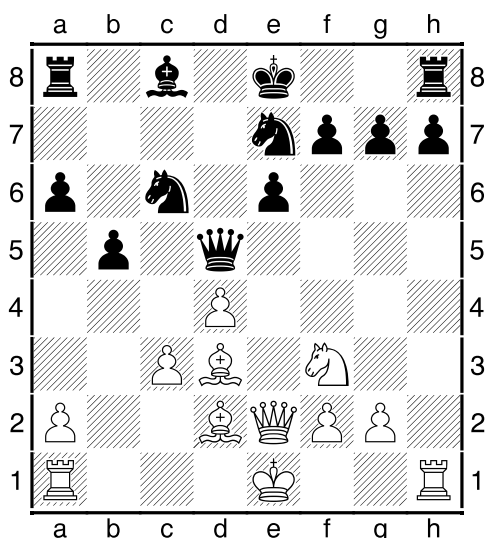
De oorzaak daarvan is dat wit zijn c3-pion (= een "bijna centrumpion") afruilt tegen de b5-pion (= een bijna randpion) en zoals ik elders al schreef heeft een "centrumpion" principieel meer waarde dan een randpion. **Je zou kunnen stellen dat een randpion ongeveer 0,8 waard is terwijl een centrumpion ongeveer 1,2 waard is.** Ik gebruik deze vuistregel regelmatig in mijn partijen.

Je gelooft me niet ? Oké, ik geef je een voorbeeld met FRITZ.

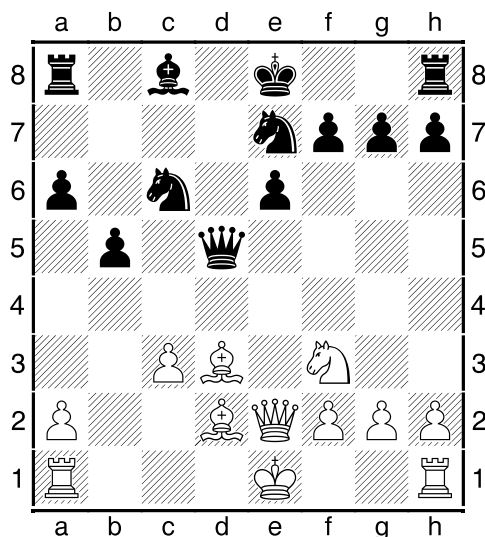
De betreffende stelling (Open 4) beoordeelde FRITZ als +1,6 in het voordeel voor wit.

Doch: als ik dezelfde stelling neem maar :

zonder pion h2 (= randpion) evalueert hij de stelling op +0,67
(dus een verlies van ongeveer 0,9 punt)

zonder pion d4 (= centrumpion) dan evalueert hij op +0,30
(dus een verlies van ongeveer 1,3 punten)

Mopje:

Op school: "Jantje, waar staat het begrip GSM voor?" vraagt de juf

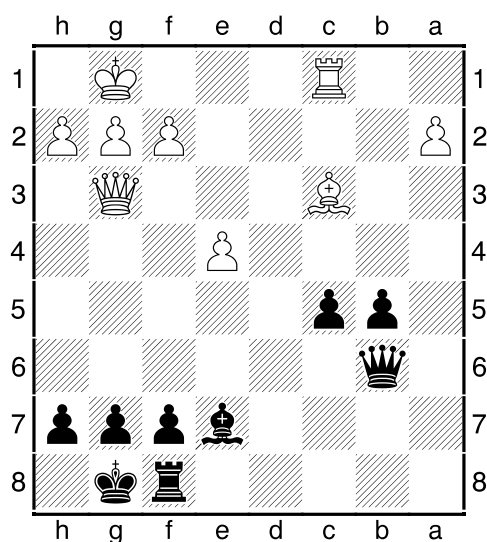
Heu ... Geen Snoer Meer, juffrouw

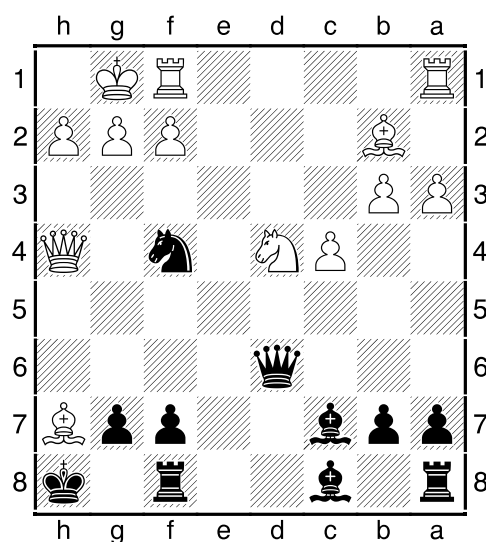
Verdedigen

Hierbij enkele oefeningen in de verdedigingskunst. Zoek eerst naar de belangrijkste dreigingen en verzin er vervolgens een gepaste verdediging voor.

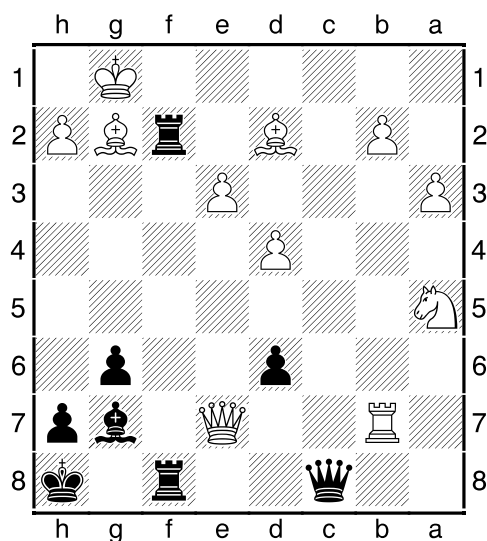
In de oplossing probeer ik mijn denkproces te beschrijven.

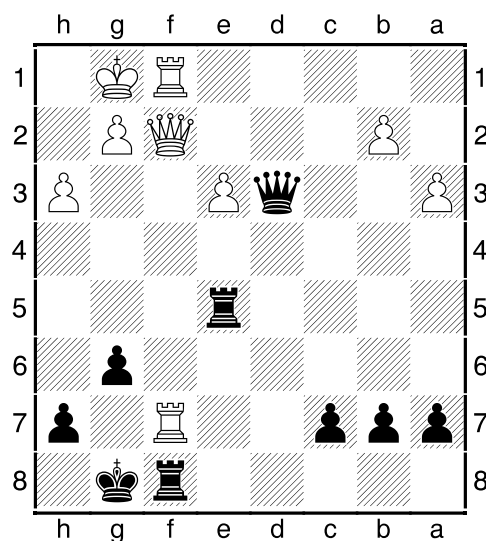
Verdedig 1: Zwart aan zet
moet iets doen tegen de matdreiging op
g7...

Verdedig 3: Zwart aan zet.
Er dreigt een gevaarlijk aftrekschaakje
met Lg6+ en Dh7 mat.
Hoe kan zwart zich het best
verdedigen ?

Verdedig 2: Zwart aan zet
moet blijkbaar iets doen aan de
matdreiging op g7 ...

Verdedig 4: Zwart aan zet
heeft 2 goede manieren om zich te
verdedigen.
Kan je ze vinden ?

Oplossingen:

Verdedig 1:

Een matdreiging is de hoogste dreiging en je kan die enkel negeren als jezelf een snellere matwending hebt. Hier is dit niet het geval en dus moet zwart een gepaste verdediging zoeken.

Vooreerst de inventaris van de "aanvaardbare" mogelijkheden (= KANDIDAATzetten).

Dit zijn: 1...-Lf6 of 1...-f6 of 1...-g6 of 1...-g5?! of 1...-Dg6 en 1...-Dh6.

De zetten 1...-g6 en 1...-g5 verzwakken de zwarte stelling gevoelig en zijn dus onze laatste optie.

De opties 1...Lf6 2.e5! Le7 3.e6!? f6 en 1...-f6 lijken een beetje passief maar zijn speelbaar.

Het meest actieve is echter 1...-Dh6 wat een ongedekt punt aanvalt (Tc1).

Bovendien dreigt zwart met 1...-Dh6! nu plots zelf mat wat wit dus even in de verdediging duwt.

De boodschap is en blijft, zoek altijd naar de zwakke punten bij je tegenstander en zet die onder druk wanneer mogelijk.

Verdedig 2:

Nog even herhalen, een matdreiging is de hoogste dreiging en je kan die enkel negeren als jezelf een snellere matwending hebt.

Aangezien de witte matdreiging een mat in 1 is (2.DxLg7 mat) moet zwart enkel zijn mogelijke schaakzetten onderzoeken want al de andere "aanvallende" zetten komen gewoon te laat.

Als mogelijke schaakzetten zijn er : 1...Dc1+ of 1...Tf1+ of 1...TxLg2+

Gaat er nu een lichtje aan ?

Inderdaad, zwart speelt 1...-TxLg2+!! 2.KxTg2 Dg4+ 3.Kh1 Tf1 mat

Moraal: ALTIJD de mogelijke schaakzetten eerst onderzoeken.

Verdedig 3:

Zwart heeft nogal wat keuze. Zo zijn er louter "**passieve**" zetten zoals 1...Dd8 of 1...Df6 (met als doel Dh4 te ruilen). Merk op dat het "normale" 1...Dh6? faalt op 2.DxDh6! - gxDh6 3.Pe6+ (vanwege Lb2) - KxLh7 4.PxLc7 en zwart staat gewoon 2 pionnen achter zonder enige compensatie.

Zwart kan echter denken aan **COUNTEREN** en dan is het goed van ALTIJD eerst al de schaakzetten te bestuderen. De mogelijke schaakzetten en hun analyse zijn:

- 1...-Pe2+ 2.PxPe2 doch er kan dan geen 2...-Dxh2 mat volgen omdat Dh4 het punt h2 afdekt.

- 1...-Ph3+ een nogal ongewoon schaakje, doch ...2.gxPh3? (of Kh1) - Dxh2 mat! en 2.DxPh3? - LxDh3 is grote materiaalwinst voor zwart.

Conclusie: 1...-Ph3+!! en zwart WINT . Zo eenvoudig is verdedigen ...soms.

Verdedig 4:

Vooreerst merk ik op dat zetten zoals 1...-TxTf7? of 1...-Tef8? onmiddellijk verliezen.

De enige 2 zetten die wel in aanmerking komen zijn: 1...-DxTf1+ of 1...-Tf5. Even vergelijken.

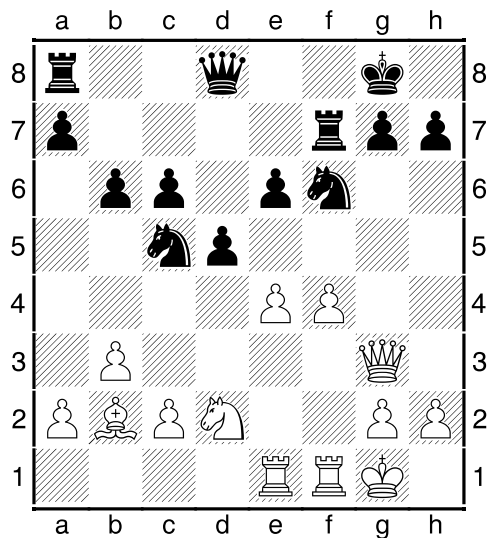
Optie 1 = 1...-DxTf1+ 2.DxTf1 TxTf7 met een iets beter eindspel voor zwart. Zwart heeft 2 torens en wit de dame. Aangezien zwart bijna geen zwaktes heeft zal de witte dame niet makkelijk op materiaalwinst kunnen gaan. Beide zwarte torens zullen wel makkelijk pion e3 kunnen belagen.

Optie 2 = of 1...-Tf5 2.TxTf8+ KxTf8 3.De1 TxTf1+ 4.DxTf1+ DxTf1+ 5.KxDf1 met een ongeveer gelijk pionneneindspel.

Persoonlijk zou ik dus kiezen voor 1...-DxTf1

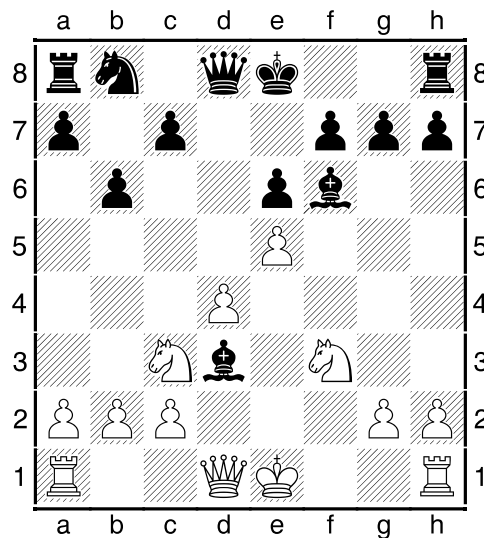
Positionele keuzes

Hierbij enkele oefeningen waar het vooral op "logica" aankomt, en minder op variantenberekeningen.

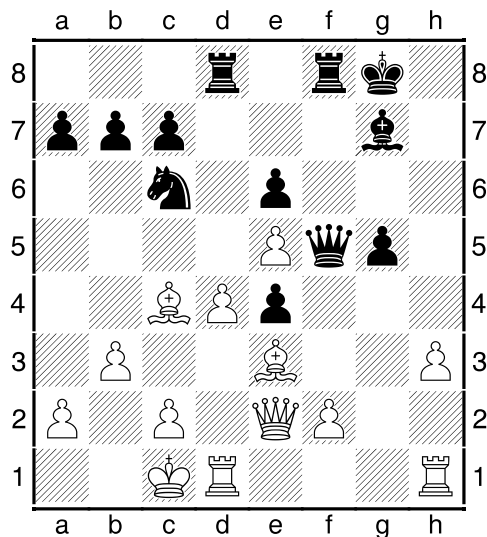
Posi 1:

Wit aan zet aarzelt tussen 1.e5 of 1.exd5. Wat is je aanbeveling en waarom ?

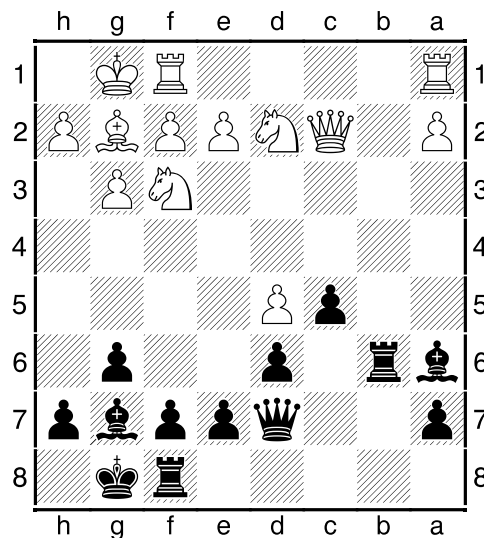
Posi 3:

Wit staat een stuk achter, maar is wel aan zet.
Wat te doen ? 1.DxLd3 of 1.exLf6 ?

Posi 2:

Wit aan zet overweegt 1.Thg1 of 1.Dg4.
Wat is je aanbeveling en waarom ?
Tip: maak vooreerst een beoordeling op aanvalskansen

Posi 4:

Zwart aan zet heeft een kleine combi opgezet en materiaal geofferd, maar zal nu een kwaliteit (Ta1) en een pion (e2) winnen.
Hij aarzelt tussen 1...LxTa1 en 1...Lxe2.
Wat is je aanbeveling en waarom ?

Oplossingen:

Posi 1:

Met **1.e5** sluit wit de stelling in het centrum en blokkeert hij zijn Lb2. Na 1.e5 Pfe4 2.PxPe4 PxPe4 heeft zwart een sterk centraal opgesteld paard, terwijl wit een "stomme looper" op b2 heeft.

Met **1.exd5** exd5 blijft de stelling een zeker open karakter behouden waardoor Lb2 een zekere druk kan uitoefenen op de zwarte K-stelling. Zwart kan nog steeds een sterk paard op e4 neerpoten, maar nu heeft wit toch een actieve looper op b2.

Conclusie: de voortzetting **1.exd5** is positioneel de betere keuze.

Overigens dateert deze stelling uit een simultaan van Capablanca (1913) waar Capa "onbegrijpelijk" voor **1.e5?! koos**, of hoe een topspeler ook positionele foutjes kan maken.

Posi 2:

De zwarte K-stelling is behoorlijk verzwakt en het centrum is redelijk gesloten.

Dit betekent dus dat wit zich zal kunnen concentreren op een K-aanval zonder dat zwart zelf veel agressieve ideeën op het bord kan toveren.

Als wit de enige is die kan aanvallen kan hij beter proberen de dames op het bord te houden. Een dame is immers bij voorkeur te gebruiken voor aanval en minder doeltreffend in de verdediging omdat ze zoveel waarde heeft.

Op basis van deze redenering kan wit dus met gerust gemoed opteren voor **1.Thg1** en zijn aanval verder opbouwen. Indien hij 1.Dg4 zou spelen zou zijn aanval minder sterk worden, maar hij blijft ook dan natuurlijk beter staan.

Posi 3:

Om deze vraag te beantwoorden moeten we gewoon rustig de dwingende zetten narekenen.

Indien **1.DxLd3** dan moet zwart Lf6 wegspeken om 2.exLf6 te vermijden. Na bijvoorbeeld 1...-Le7 blijft de stelling materiaal in evenwicht..

Indien wit kiest voor **1.exLf6** dan moet zwart iets doen aan Ld3. Na bijvoorbeeld 1...-Lg6 kan wit dan 2.fxg7 spelen en (erg) tijdelijk een pion winnen en zwart ook een vernietigde zwarte K-vleugel bezorgen met veel zwakke zwarte velden. Dit geeft misschien aanvalskansen in het middenspel.

Op basis van deze elementen kan je dus stellen dat **1.exLf6!** mogelijk sterker is dan **1.DxLd3**

Posi 4:

Laten we beide sequenties eens rustig naast elkaar leggen totdat de "slagzetten" voorbij zijn.

Optie EEN : **1...LxTa1** 2.TxLa1 Lxe2 (einde slagzetten) en dan is wit aan zet.

Optie TWEE: **1...Lxe2** en nu heeft wit meerdere mogelijkheden:

- 2.Tfe1 LxTa1 3.TxLa1 (einde slagzetten) en dan is zwart aan zet.
- 2.Tae1 LxTf1 3.K(L/T)xf1 (einde slagzetten) en dan is zwart aan zet.
- 2.Pc4 LxPc4 3.DxLc4 LxTa1 4.TxLa1 (einde slagzetten) en zwart is aan zet.

Conclusie:

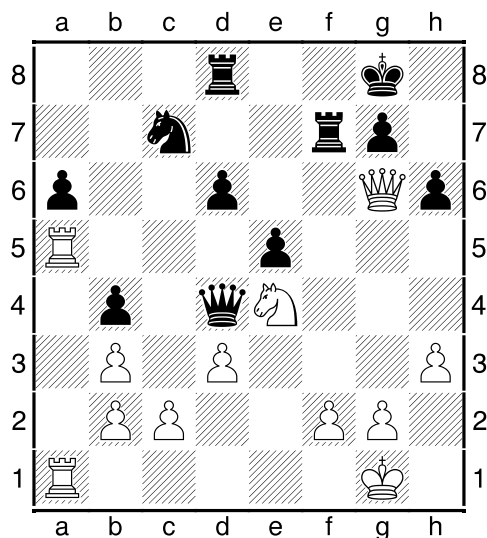
In beide opties is de materiaalwinst dezelfde, maar op het einde van optie TWEE is telkens zwart aan zet, terwijl op het einde van optie EEN wit aan zet is.

In klare taal kan je dus stellen dat zwart in optie TWEE een TEMPO wint. Vandaar dan ook dat FRITZ de variant **1...Lxe2!** een hogere evaluatie geeft van ongeveer "0,4".

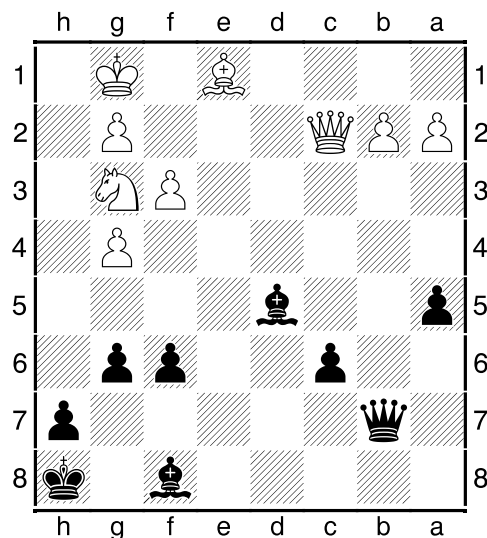
Zet eens een valletje op

Hierbij een nieuwe aflevering waar we proberen de tegenstander in een valletje te lokken.

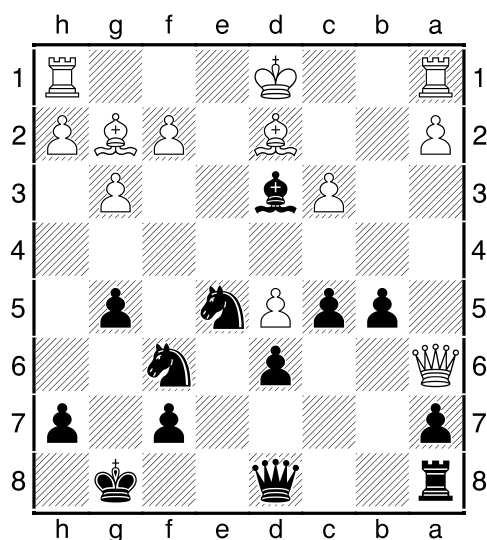
Nog eens herhalen dat **het aangeraden is dit te doen als je zelf slecht staat of wanneer het geen groot nadeel is als hij er niet intrapt**. Hieronder enkele opgaven waar je gevraagd wordt een valletje te bedenken. Een mogelijk antwoord staat in de betreffende voetnoot.

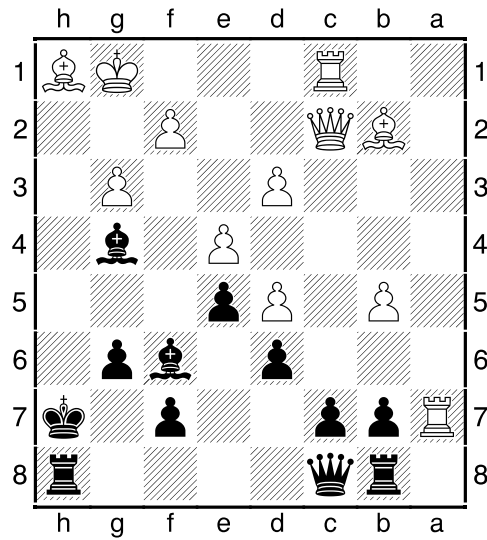
Val 1: Wit aan zet ⁵

Val 3: Zwart aan zet ziet dat pion a5 aangevallen staat ⁷

Val 2: Zwart aan zet. Pion g5 is bedreigd door Ld2. Een eenvoudige verdediging zou Pfg4 kunnen zijn, maar kan je ook een zet met Dd8 verzinnen om pion g5 te "beveiligen" ? ⁶

Val 4: Zwart aan zet zou hier 1...Ld8 kunnen spelen maar pakt uit met een leuke val. ⁸

⁵ Er volgde **1.c3!** zodat er na 1...-Dxd3 (of 1...-bxc3 2.bxc3) gewoon 2.Pf6+ en 3.DxDd3 kan volgen. Zwart trapte echter niet in het valletje en speelde 1...-Db6

⁶ Met **1...-Dd7!** is pion g5 ook verdedigd wegens 2.Lxg5? Dg4+! en 3...DxLg5

⁷ Met **1...Kg7** lijkt zwart te blunderen omdat wit met 2.Lxa5 een pion kan winnen, doch dan volgt 2...Da7+ en stukwinst

⁸ Met **1...Kg7** nodigt zwart wit uit om op c7 te slaan. Indien er effectief **2.Dxc7?** komt, dan volgt er **2...TxLh1+ 3.KxTh1 Lf3+** en na **4...Dh8** gaat wit mat